

«Ο κήπος με τις 11 γάτες. Η γάτα Χαλιμά»

Μαρία- Αργυρώ Ζιάκα

1. Εισαγωγή

Ζούμε σε μια εποχή γεμάτη ανακατατάξεις. Αλλαγές οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές και πολιτισμικές επικρατούν σ' όλο τον κόσμο και διαμορφώνουν νέα δεδομένα. Σε αυτές τις αλλαγές που αντιμετωπίζει και η χώρα μας, καθώς έχει γίνει χώρα υποδοχής πολλών οικονομικών και πολιτικών μεταναστών, η παιδεία καλείται να ανταποκριθεί. Διαπολιτισμικότητα ονομάζεται μια διαδικασία συνάντησης, αλληλεπίδρασης, αμοιβαίας συνεργασίας και περαιτέρω ανάπτυξης των πολιτισμών. Είναι μια δυναμική διαδικασία αλληλεπίδρασης διαφορετικών πολιτισμικών ομάδων και ατόμων με τελικό στόχο τον μετασχηματισμό του σχολείου και της κοινωνίας, ώστε να δίνεται σε όλους η δυνατότητα να εκφράζονται ως ατομικές και συλλογικές προσωπικότητες, διατηρώντας την πολιτισμική τους ταυτότητα και εμπλουτίζοντάς την παράλληλα με στοιχεία της ταυτότητας του άλλου.

Οι σχολικές τάξεις είναι ανομοιογενείς ομάδες. Η αναγνώριση της διαφορετικότητας ορίζεται ως βασικός στόχος της διαπολιτισμικής αγωγής. Το τμήμα μας αποτελούσαν 17 νήπια και προνήπια που φοιτούσαν στο 12^ο Νηπιαγωγείο Νέας Ιωνίας Βόλου. Εκ των οποίων 7 ήταν Ρομά, 1 παιδί καταγόταν από τη Βουλγαρία, 1 από την Αλβανία και 1 από την Ουκρανία. Το ερευνητικό ερώτημα ήταν: Υπάρχουν προκαταλήψεις στα παιδιά του τμήματός μας για τους συμμαθητές τους που προέρχονται από διαφορετικές κοινωνικές ομάδες (μετανάστες-τσιγγάνοι); Με ποιες τεχνικές μπορούμε να συμβάλουμε περισσότερο στην ανάπτυξη της διαπολιτισμικότητας;

Στην επιλογή του θέματος συνέβαλε η ιστορία διαπολιτισμικού περιεχομένου «Η επίσκεψη της Χαλιμάς» από το βιβλίο «Ο Κήπος με τις 11 γάτες», εκδόσεις Σχήμα και Χρώμα. Η συγκεκριμένη ιστορία μιλούσε για μια επίσκεψη στον κήπο μιας διαφορετικής γάτας (της Χαλιμάς) από άλλη χώρα. Σε αυτήν την ιστορία πραγματευτήκαμε το καινούριο, το διαφορετικό και την αμηχανία που μπορεί να προκαλέσει.

2. Σχεδιασμός δράσης

Δημιουργήσαμε ένα διαπολιτισμικό σχέδιο εργασίας. Τα ενδιαφέροντα των παιδιών αποτέλεσαν το κίνητρο.

2.1 Στόχοι

- Να βοηθήσουμε τα νήπια να αλλάξουν τις γνώσεις, τις στάσεις και τη συμπεριφορά απέναντι στα άτομα που είναι διαφορετικά.
- Να ενθαρρύνουμε τα παιδιά να διαμορφώσουν θετικές αντιλήψεις για τις διαφορές μεταξύ των πολιτισμών και να δημιουργήσουμε ένα κλίμα αλληλεγγύης και σεβασμού προς τους άλλους.

- Να αναπτύξουν την εκτίμηση και την αποδοχή της πολιτισμικής τους ετερότητας μέσα στην τάξη, προβάλλοντας τον εαυτό τους και τη ζωή τους έξω από αυτήν.
- Να ανταλλάξουν εμπειρίες, να μάθουν να συνεργάζονται και να συνειδητοποιήσουν ότι οι κοινωνικές, φυλετικές διαφορές δεν εμποδίζουν να ενωθεί μια ομάδα.
- Να γίνουν θετικές επαφές με τους γονείς. Να δημιουργήσουμε ένα ζεστό κλίμα, το οποίο θα βοηθήσει τους γονείς να καταλάβουν εξαρχής ότι είμαστε συνεργάτες και κατανοούμε τις ανησυχίες τους.

2.2 Πραγματοποίηση της δράσης

Τοιχοκολλήσαμε στον πίνακα ανακοινώσεων τη δράση μας, ενημερώνοντας έτσι τους γονείς. Την πρώτη μέρα αφηγηθήκαμε την ιστορία μας «Η επίσκεψη της Χαλιμάς», σχολιάσαμε το λεξιλόγιο, τα γεγονότα, τη δράση κάθε χαρακτήρα και περάσαμε στην ανάλυση του περιεχομένου. Δραματοποιήσαμε την ιστορία.

2.2.1 Δραστηριότητες

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1η

Ο γύρος του κόσμου

Τα παιδιά χωρίστηκαν σε 5 ομάδες (όσες και οι ήπειροι). Κάθε ομάδα ανέλαβε μία από τις ηπείρους. Συγκέντρωσαν πληροφορίες, φωτογραφίες, τις οποίες μοιράστηκαν στην ολομέλεια, καθώς και τις εμπειρίες τους. Σε αυτό το σημείο αναφέρθηκαν οι συμμαθητές από άλλες χώρες. Έτσι, αποφασίσαμε να ασχοληθούμε και να γνωρίσουμε καλύτερα τις δικές τους χώρες: την Αλβανία, τη Βουλγαρία, την Ουκρανία. Τα παιδιά αποφάσισαν να φέρουν υλικό από το σπίτι τους.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2η

Οι πρωταγωνιστές ζήτησαν από τους συμμαθητές τους να τους πουν ποιες λέξεις θα ήθελαν να μάθουν στη γλώσσα τους. Καταγράψαμε τις λέξεις και στη συνέχεια τις μεταφράσαμε στα αλβανικά, στα βουλγαρικά, στα ουκρανικά και στα ρομανί. Παρατηρήσαμε τα διάφορα αλφάβητα, τα συγκρίναμε με το ελληνικό και προσπαθήσαμε να βρούμε διαφορές αλλά και ομοιότητες.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3η

Ανθρωπόλεξα

Υπήρχαν πίνακες αναφοράς με λέξεις σε διάφορες γλώσσες (αυτές που χρησιμοποιήσαμε στην προηγούμενη δραστηριότητα), μαζί και στα ελληνικά. Κάθε ομάδα ανέλαβε μία λέξη. Όλες οι ομάδες είχαν την ίδια λέξη αλλά σε διαφορετικές γλώσσες. Γράψαμε μαζί με τα παιδιά στα χαρτόνια Α4 τα γράμματα της λέξης. Προσπαθούσαν, παρατηρώντας τον πίνακα, να πάρουν τις κατάλληλες θέσεις, ώστε να συνθέσουν σωστά τη λέξη.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4η

Παιχνίδι με μπαλόνια

Τα μπαλόνια είχαν ανά δύο το ίδιο χρώμα. Πάνω σε κάθε μπαλόνι κολλήσαμε καρτέλες με λέξεις σε διάφορες γλώσσες (οι λέξεις ήταν ανά δύο ίδιες). Τα παιδιά με το άκουσμα της μουσικής, χόρευαν μέσα στον χώρο ελεύθερα κρατώντας τα

Καλές πρακτικές στο πολυπολιτισμικό σχολείο

μπαλόνια. Μόλις σταματούσε η μουσική τα παιδιά έψαχναν να βρουν το ζευγάρι τους. Κάθε φορά τα παιδιά άλλαζαν μπαλόνια.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 5η

Δημιουργία γωνιάς «Ο πρωταγωνιστής της τάξης»

Επιλέξαμε ένα παιδί το οποίο έγινε ο πρωταγωνιστής της τάξης. Έφερε από το σπίτι του τα αγαπημένα του παιχνίδια, βιβλία, κασέτες, dvd και cd μουσικής και τα μοιράστηκε με τους συμμαθητές του.

Τις μέρες εκείνες ο πρωταγωνιστής έπρεπε να παρουσιάσει τον εαυτό του στα υπόλοιπα παιδιά. Μπορούσε, επίσης, να καλέσει ένα δικό του άτομο να έρθει στο σχολείο και να κάνει κάτι μαζί με τα παιδιά. Οι γονείς ανταποκρίθηκαν.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 6η

Ομαδικό παιχνίδι «Μαζεύω τους πολύχρωμους κύκλους»

Φτιάξαμε πολύχρωμους κύκλους από κανσόν και γράψαμε πάνω τις λέξεις ΑΓΑΠΗ, ΦΙΛΙΑ, ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΣ. Χωριστήκαμε σε δύο ομάδες, οι οποίες είχαν από ένα καλάθι σε κάποιο μέρος της τάξης. Διασκορπίσαμε τους κύκλους στο πάτωμα. Τα παιδιά προσπαθούσαν να μαζέψουν όσες περισσότερες λέξεις (κύκλους) μπορούσαν στο καλάθι τους, ανάλογα με τη λέξη που έλεγα κάθε φορά.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 7η

Φτιάξαμε «Το σπίτι των λέξεων που μας κάνει ευτυχισμένους»

Τα παιδιά έφτιαξαν ένα χάρτινο σπιτάκι και έγραψαν μέσα λέξεις για το τι θα ήθελαν για να είναι ευτυχισμένα. Αφού γεμίσανε το σπιτάκι, κάναμε μια συζήτηση στην ολομέλεια για το αποτέλεσμα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 8η

Κατασκευάσαμε ένα μόμεντιλ «Ο πλανήτης στο χέρι μου»

Τα παιδιά σχεδίασαν πάνω στο κανσόν το περίγραμμα της παλάμης τους. Σχεδίασαν έναν κύκλο, πάνω στον οποίο ζωγράρισαν τη γη. Στο περίγραμμά τους κόλλησαν φωτογραφίες φίλων τους. Ένωσαν τη γη με το περίγραμμα και έκαναν το μόμεντιλ.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 9η

Η κυρα- Ουρανία, μια τσιγγάνα γιαγιά

Κατασκευάσαμε μια κούκλα την οποία η πλειοψηφία ήθελε να είναι τσιγγάνα. Θα μας έλεγε όλο παραμύθια. Τη βάφτισαν κυρα-Ουρανία. Την καλέσαμε και μας είπε ένα τσιγγάνικο παραμύθι. Η συγκεκριμένη κούκλα έμεινε στο σχολείο μας και συνεχίζει να μας διασκεδάζει.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 10η

Φτιάξαμε το Πολύχρωμο χαλί

Δημιουργήσαμε ένα πολύχρωμο χαλί, ένα διαπολιτισμικό αλφαβητάρι. Όταν το τελειώσαμε ανέβαινε μία-μία ομάδα πάνω του και έκανε ένα ταξίδι στη χώρα που οι υπόλοιποι επέλεγαν. Μόλις έφταναν εκεί έλεγαν ένα χαρακτηριστικό της χώρας.

Θέλαμε να κλείσουμε ευχάριστα με τραγούδια. Να αυτοσχεδιάσουν, να τραγουδήσουν, να χορέψουν, να νιώσουν εκείνη τη ζεστασιά που μόνο η φιλία και η αγάπη μπορεί να δώσει.

3. Αξιολόγηση-Συμπεράσματα

Σε όλη τη διάρκεια εξέλιξης των εργασιών παρατηρούσαμε και καταγράφαμε γεγονότα και συμπεριφορές των μαθητών. Ρωτήσαμε με τη μέθοδο της συνέντευξης ερωτήσεις και συναισθήματα. Με αναστοχαστικές ερωτήσεις προσπαθήσαμε να διερευνήσουμε τις αλλαγές των συναισθημάτων και των συμπεριφορών των νηπίων μετά την πραγματοποίηση της δράσης. Κάθε μαθητής προσπάθησε να περιγράψει τις προσωπικές του εμπειρίες και τις νέες ιδέες που διαμόρφωσε από τη συμμετοχή του στη δράση. Τα παιδιά ήρθαν σε επαφή με τη διαφορετικότητα στην καθημερινότητά τους.

Ανακάλυψαν ότι έχουν αρκετές ομοιότητες με τους συμμαθητές τους που προέρχονται από διαφορετικό πολιτισμό. Έμαθαν να εκτιμούν και τη δική τους διαφορετικότητα μέσα από την αυτο-αποδοχή. Καταφέραμε να εμπλέξουμε τους γονείς. Ένωσαν σημαντικοί οι ίδιοι και τα παιδιά τους που βρέθηκαν στο επίκεντρο της διαδικασίας. Τέλος, εκείνο που πρέπει ως εκπαιδευτικοί να έχουμε στο μυαλό μας είναι η ευθύνη να δημιουργήσουμε μέσα στα σχολεία μας ένα περιβάλλον το οποίο θα ενισχύει την αποδοχή, την αυτοεκτίμηση και τον σεβασμό των άλλων και θα βοηθά τα παιδιά να κατανοήσουν με ποιον τρόπο οι άνθρωποι μπορούν να διαφέρουν και να μοιάζουν, χωρίς να αξιολογούν τη διαφορετικότητα ως «κακή» και την ομοιότητα ως «καλή».

Βιβλιογραφία

- Γκόβαρης, Χ. (2002). Συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών και αλλοδαπών γονιών στο περιβάλλον του πολυπολιτισμικού νηπιαγωγείου. *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, 26, 18-25.
- Δαφέρμου, Χ., Κουλούρη, Π. & Μπασαγιάννη, Ε. (2008). *Οδηγός νηπιαγωγού*, Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.
- Ευαγγέλου, Ο., Κάντζου, Ν. & Νικολούδη, Φ. (2005). Αντιμετωπίζοντας τον εκπαιδευτικό ρατσισμό στις πολυπολιτισμικές κοινωνίες. *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, 44, 14-32.
- Κοντογιάννη, Α. (2008). *Μαύρη αγελάδα – Άσπρη αγελάδα*. Αθήνα: Τόπος.
- Μάγος, Κ. (2008). Διαθεματικά- διαπολιτισμικά σχέδια εργασίας στο νηπιαγωγείο. *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, 65, 25-29.
- Ματσαγγούρας, Η. (1987). *Ομαδοκεντρική διδασκαλία και μάθηση*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Morati, L. (1994). *Ο κήπος με τις 11 γάτες*. Αθήνα: Σχήμα & Χρώμα.
- Μωραΐτη, Γ. & Διανέλλου, Γ. (2006). *Τι θέμα να διαλέξω στο χρόνο για να τρέξω*; Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Ναούμ, Ε. & Παπαμιχάλη, Γ. (2007). *Θεματικές προσεγγίσεις-Σχέδια εργασίας για το νηπιαγωγείο*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Τρίλιβα, Σ., Αναγνωστοπούλου, Τ. & Χατζηνικολάου, Σ. (2008). *Ούτε καλύτερος, ούτε χειρότερος... απλά διαφορετικός*. Αθήνα: Gutenberg.

Πηγές

- Η πρώτη μου εγκυκλοπαίδεια (2005). Αφρική. Αθήνα: Πάπυρος Britannica.
- Η πρώτη μου εγκυκλοπαίδεια (2005). Αμερική. Αθήνα: Πάπυρος Britannica.
- Η πρώτη μου εγκυκλοπαίδεια (2005). Ευρώπη. Αθήνα: Πάπυρος Britannica.
- Η πρώτη μου εγκυκλοπαίδεια (2005). Αυστραλία – Ασία. Αθήνα: Πάπυρος Britannica.